

Věc C-427/19

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

4. června 2019

Předkládající soud:

Sofijski rajonen sad (Bulharsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

27. května 2019

Žalobkyně: Pojišťovací akciová společnost „Bulstrad Vienna Insurance Group“
AD**Žalovaná:**

Pojišťovací společnost „Olympic“

Předmět původního řízení

Řízení vedené u předkládajícího soudu – Sofijski rajonen sad (okresní soud v Sofii, Bulharsko) – bylo zahájeno žalobou na náhradu škody, kterou podala bulharská pojišťovna proti kyperské pojišťovně s pobočkou v Bulharsku v souvislosti s vyplacením pojistného plnění z pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel. Vzhledem k tomu, že předkládající soud zjistil, že kyperský orgán dohledu nad pojišťovnami odňal žalované povolení a ustanovil jí předběžného likvidátora, přerušil řízení. Soud nyní musí rozhodnout o návrhu žalobkyně na pokračování v řízení a za tímto účelem musí posoudit, jak je třeba s ohledem na směrnici 2009/138 kvalifikovat rozhodnutí kyperského orgánu a zda tato směrnice vyžaduje použití příslušných kyperských právních předpisů.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad unijního práva; článek 267 SFEU

Předběžné otázky

- 1) Je třeba při výkladu článku 630 kodeks za zastrachovaneto (zákoník pojištění) s ohledem na článek 274 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) mít za to, že rozhodnutí orgánu členského státu odejmout pojistiteli povolení a ustanovit mu předběžného likvidátora, aniž bylo zahájeno soudní likvidační řízení, představuje „rozhodnutí o zahájení likvidačního řízení“?
- 2) Musí být v případě, že právo členského státu, ve kterém má sídlo pojistitel, kterému byla odňata licence a kterému byl ustanoven předběžný likvidátor, stanoví, že v případě ustanovení předběžného likvidátora musí být přerušena všechna soudní řízení vedená proti této společnosti, tyto právní předpisy podle článku 274 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) před soudy jiných členských států použity i tehdy, pokud to není výslovně stanoveno v jejich vnitrostátním právu?

Právní předpisy a judikatura Evropské unie

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II): body 117 až 121 a 125 odůvodnění, jakož i články 268 a 274

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení: čl. 1 odst. 1 a odst. 2 písm. a)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech: články 11 a 13

Ustanovení bulharského práva

Kodeks za zastrachovaneto (zákoník pojištění):

„Čl. 624 (1) Rozhodnutí o zahájení likvidačního nebo insolvenčního řízení ohledně pojistitele, kterému bylo uděleno povolení v jiném členském státě, je v Bulharské republice účinné od okamžiku, kdy nabude účinnosti v dotčeném členském státě.

(2) Je-li [Komisija za finansov nadzor (Komise pro dohled nad finančním sektorem, Bulharsko)] příslušným orgánem jiného členského státu informována o zahájení likvidačního nebo insolvenčního řízení, přijme opatření k informování veřejnosti.

(3) Oznámení podle odstavce 2 obsahuje informace o správním nebo justičním orgánu, který je v dotčeném členském státě příslušný pro likvidaci nebo insolvenční řízení, o příslušných právních předpisech, jakož i o ustanoveném likvidátorovi nebo insolvenčním správci.

[...]

Čl. 630 (1) Není-li v této části stanoveno jinak, použije se na likvidační nebo insolvenční řízení vedené ohledně pojistitele bulharské právo.“

Kodeks na meždunarodnoto častno pravo (zákoník o mezinárodním právu soukromém, dále jen „KMČP“):

„Čl. 43 (1) Soud nebo jiný justiční orgán zjišťuje obsah zahraničního práva z úřední povinnosti. [...]

[...]

Čl. 44 (1) Zahraniční právo je třeba vykládat a používat v souladu s jeho výkladem a používáním ve státě, v němž bylo přijato.

(2) Nepoužití zahraničního práva, jakož i chybný výklad a nesprávné uplatňování představuje důvody opravného prostředku.“

Ustanovení kyperského práva uváděná předkládajícím soudem

Ο περί Εταιριών Νόμος (zákon o společnostech), článek 220: Je-li vydáno rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení nebo je-li ustanoven předběžný likvidátor, lze podat žalobu nebo zahájit řízení nebo v něm pokračovat pouze se svolením insolvenčního soudu a za jím stanovených podmínek.

Ο περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2016 (N. 38(I)/2016) (zákon o pojišťovnách a zajišťovnách a o souvisejících otázkách z roku 2016): Podle čl. 315 odst. 4 tohoto zákona se ohledně účinků insolvence v rámci řízení směřujících k uspokojení jednotlivých věřitelů použijí články 215, 220, 305 a 306 zákona o společnostech.

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Pojišťovací akciová společnost „Bulstrad Vienna Insurance Group“ podala žalobu proti pojišťovně „Olympic“, společnosti registrované podle práva Kyperské republiky, zastoupené pojišťovnou „Olympic Insurance Company“-Bulgaria Branch Office jakožto bulharskou pobočkou zahraniční obchodní společnosti.
- 2 V žalobě se uvádí, že dne 5. ledna 2018 jistý řidič motorového vozidla v Bansku zavínil dopravní nehodu s jiným motorovým vozidlem a poškodil je. Řidič posledně uvedeného motorového vozidla měl sjednáno havarijní pojištění u

žalobkyně, která mu následně vyplatila pojistné plnění ve výši 7603,63 leva (BGN).

- 3 Řidič, který způsobil předmětnou dopravní nehodu, měl při vzniku pojistné události sjednáno pojištění odpovědnosti u žalované.
- 4 Žalobkyně tvrdí, že na ni vyplacením pojistného plnění přešla práva poškozeného vůči osobě, která způsobil škodu, a jejímu pojištění. Zaslala žalované výzvu k uhrazení své regresní pohledávky, kterou posledně uvedená obdržela dne 6. července 2018. Pojistné plnění však dosud nebylo zapláceno. Žalobkyně proto navrhuje, aby soud žalované uložil povinnost zaplatit jí požadované částky a nahradit náklady řízení.
- 5 Žalovaná v žalobní odpovědi uvádí, že žaloba je neopodstatněná.
- 6 Usnesením ze dne 26. září 2018 Sofijski rajonen sad (okresní soud v Sofii) z následujících důvodů přerušil řízení. Podle zákoníku pojištění představuje pobočka právní formu, prostřednictvím které pojišťovna nebo zajišťovna trvale vyvíjí činnost na území členského státu tak, že tam zřídí obchodní sídlo, které je vedeno jejími zaměstnanci nebo jinými osobami, které pojistitel výslovně a trvale zmocnil k tomu, aby jednaly jeho jménem. Kromě toho z čl. 13 odst. 2 nařízení č. 1215/2012 ve spojení s jeho článkem 11 plyne, že podat žalobu přímo proti pojistiteli lze v místě bydliště jeho pobočky. Je-li tedy v žalobě jako žalovaná uvedena bulharská pobočka pojistitele se sídlem v jiném členském státě, je třeba mít za to, že je uveden i sám pojistitel. Zároveň byl v tomto řízení předložen překlad rozhodnutí vedoucího orgánu Kyperské republiky pro dohled nad pojišťovnami ze dne 10. srpna 2018, kterým byl předběžným likvidátorem pojišťovny „Olympic“ ustanoven GH. Sofijski rajonen sad (okresní soud v Sofii) z úřední povinnosti požádal Komisi pro dohled nad finančním sektorem (dále jen „KFN“) o informaci, zda byla informována o tom, že příslušný soud Kyperské republiky ohledně žalované zahájil likvidační nebo insolvenční řízení. Podle dopisu KFN ze dne 19. března 2019 v k tomuto datu ještě nebyly k dispozici žádné informace o zahájení likvidačního řízení ohledně pojišťovny „Olympic“. Je třeba zmínit, že dne 21. září 2018 byl do bulharského obchodního rejstříku jako zmocněnec této společnosti zapsán GH.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 7 Žalobkyně podala návrh na pokračování v řízení. Tvrdí, že vezme-li se v úvahu příslušná judikatura kasačního soudu, není dán důvod pro přerušování řízení.
- 8 Míneňo je usnesení Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud, Bulharsko, dále jen „VKS“) ze dne 7. února 2019, ve kterém je konstatováno následující: „[...] závěr soudu, že bylo ohledně pojišťovny „Olympic“ [...] zahájeno likvidační (insolvenční) řízení, není správný. Takové informace nelze vyvodit ani z internetových stránek KFN, ani ze zápisu pobočky pojišťovny „Olympic“ [...] v obchodním rejstříku a ani z důkazů předložených v tomto řízení. Ze zápisů a

oznámení týkajících se této pobočky [...] v obchodním rejstříku, které jsou známy soudu, a z důkazů předložených v tomto řízení vyplývá, že dotčené kyperské pojišťovně bylo s konečnou platností odňato povolení [...]. Dne 10. srpna 2018 byl této pojišťovně ustanoven předběžný likvidátor [...]. K ustanovení [...] předběžného likvidátora [...] došlo na základě podání návrhu na ukončení činnosti a likvidaci z důvodu platební neschopnosti dotčené pojišťovny, jelikož procentní podíl neuhrazených závazků ze smluv o pojištění odpovědnosti činil 90 % veškerých neuhrazených závazků tohoto podniku. Na základě takto zjištěného skutkového stavu má soud za to, že dané kyperské pojišťovně bylo odňato povolení a byl jí ustanoven předběžný likvidátor, jakož i že byl ohledně tohoto podniku podán návrh na zahájení likvidačního řízení (insolvenčního řízení bez nároku na reorganizaci), o němž však příslušný soud na Kypru dosud nerozhodl. Je nutno mít za to, že ukončené řízení o odnětí povolení, které předchází likvidačnímu řízení samo o sobě nepředstavuje zahájení likvidačního řízení ohledně této pojišťovny. Ustanovení předběžného likvidátora je relevantní z hlediska oprávnění zastupovat dotčený podnik, kterému bylo odňato povolení. Ani je však nelze stavět na roveň rozhodnutí o zahájení likvidačního řízení. Podmínkou použití čl. 624 odst. 1 zákoníku pojištění a článku 274 směrnice 2009/138/ES [...] je, že ohledně dotčené kyperské pojišťovny bylo vydáno rozhodnutí o zahájení likvidačního řízení (z důvodu platební neschopnosti). Vzhledem k tomu, že takové rozhodnutí dosud není k dispozici, není závěr odvolacího soudu, že se podle výše uvedených ustanovení na žaloby proti dotčenému kyperskému pojistiteli projednávají v Bulharsku použije článek 220 kyperského zákona o společnostech, správný.“

Stručné shrnutí odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 9 Žalovaná v projednávaném případě je akciová společnost registrovaná podle právních předpisů Kyperské republiky. Podle čl. 624 odst. 1 zákoníku pojištění je rozhodnutí o zahájení likvidačního nebo insolvenčního řízení ohledně pojistitele, kterému bylo uděleno povolení v jiném členském státě, v Bulharské republice účinné od okamžiku, kdy nabude účinnosti v dotčeném členském státě. Je-li KFN příslušným orgánem jiného členského státu informována o zahájení likvidačního nebo insolvenčního řízení, přijme opatření k informování veřejnosti. Oznámení podle odstavce 2 [článku 624 zákoníku pojištění] obsahuje informace o správním nebo justičním orgánu, který je v dotčeném členském státě příslušný pro likvidaci nebo insolvenční řízení, o příslušných právních předpisech, jakož i o ustanoveném likvidátorovi nebo insolvenčním správci. KFN v rámci výkonu svých pravomocí prostřednictvím svého oficiálního portálu poskytla informace veřejnosti, takže z hlediska soudu bylo zjevné, že ohledně pojišťovny „Olympic“ bylo zahájeno insolvenční řízení a že mu byl podle právních předpisů Kyperské republiky ustanoven předběžný insolvenční správce.
- 10 Vzhledem k tomu, že pro průběh tohoto soudního řízení je relevantní insolvenční řízení s mezinárodním prvkem, má předkládající senát s ohledem na výše uvedené za to, že musí zjistit rozhodné právo.

- 11 V projednávaném případě lze jediné pravidlo pro určení rozhodného práva nalézt v článku 630 zákoníku pojištění, který musí být vykládán doslovně, systematicky, teleologicky a v souladu s unijním právem (tzv. harmonizovaný výklad, jehož následkem je nepřímý účinek unijního práva). Vnitrostátní soudy jsou tedy povinny vykládat a uplatňovat vnitrostátní předpisy v souladu se smyslem a účelem příslušných ustanovení unijního práva [viz rozsudek Soudního dvora ze dne 10. dubna 1984, von Colson, C-14/83, (EU:C:1984:153)]. Podle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie (viz bod 20 rozsudku ze dne 12. července 1990, Foster a další, C-188/89, EU:C:1990:313; bod 23 rozsudku ze dne 14. září 2000, Collino a Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441; bod 40 rozsudku ze dne 19. dubna 2007, Farell, C-356/05, EU:C:2007:229; a bod 39 rozsudku ze dne 24. ledna 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33) jsou vnitrostátní soudy povinny vnitrostátní právo vykládat ve smyslu příslušných ustanovení unijního práva, a to bez ohledu na to, zda byla daná směrnice provedena, resp. zda jsou či nejsou dány podmínky pro to, aby měla přímý účinek (viz rozsudek ze dne 13. listopadu 1990, Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395). Za účelem splnění této povinnosti musí vnitrostátní soudy učinit vše, co spadá do jejich pravomoci, tím že vezmou v úvahu veškeré vnitrostátní právo a použijí metody výkladu známé v právní vědě a judikatuře, tak aby došly k výsledku, který by byl v souladu se smyslem a účelem unijněprávních ustanovení (viz bod 111 rozsudku ze dne 4. července 2006, Adeneler, C-212/04, EU:C:2006:443; bod 200 rozsudku ze dne 23. dubna 2009, Angelidaki a další, C-378/07, C-379/07 a C-380/07, EU:C:2009:250; a bod 27 rozsudku ze dne 24. ledna 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33).
- 12 Předkládající soud má za to, že článek 630 zákoníku pojištění musí být vykládán s ohledem na článek 274 směrnice 2009/138.
- 13 Body 117 až 121 a 125 odůvodnění této směrnice stanoví, že vzhledem k tomu, že vnitrostátní předpisy o reorganizačních opatřeních a likvidačních řízeních nejsou harmonizovány, je vhodné v rámci vnitřního trhu vzájemné uznávání reorganizačních opatření a právních předpisů členských států o likvidačních řízeních ve vztahu k pojišťovnám, jakož i nutnou spolupráci, přičemž je v rámci těchto kroků třeba brát v potaz jednotu, univerzálnost, koordinaci, zveřejňování, jakož i rovné zacházení a ochranu věřitelů z pojištění. Mělo by se zajistit, aby reorganizační opatření, která přijal příslušný orgán členského státu z důvodu zachování nebo obnovení řádné finanční situace pojišťovny a s cílem v co nejširším měřítku předcházet likvidaci, byla plně účinná v rámci celého Společenství. Vůči třetím zemím by se však účinky těchto reorganizačních opatření a likvidačních řízení neměly nikterak projevit. Mělo by se rozlišovat mezi orgány příslušnými pro účely reorganizačních opatření a likvidačních řízení a orgány pro dohled nad pojišťovnami. Definice „pobočky“ pro účely nesolventnosti by měla v souladu se stávajícími zásadami nesolventnosti zohlednit skutečnost, že právní subjektivitu má výlučně pojišťovna. Právní předpisy domovského členského státu by však měly stanovit způsob, jakým by se při likvidaci pojišťovny mělo naložit s aktivy a závazky v držení nezávislé osoby, která má stále oprávnění jednat jako zástupce dané pojišťovny. Měly by být stanoveny podmínky, za kterých by do oblasti působnosti této směrnice spadala

likvidační řízení, která nejsou způsobena insolventností a která při vyplacení pohledávek z pojištění berou v úvahu pořadí priorit. Pohledávky zaměstnanců pojišťovny, které vznikly na základě pracovních smluv a pracovních poměrů, by mělo být možno převést na vnitrostátní záruční systém mezd. S těmito převedenými pohledávkami by se mělo zacházet podle práva domovského členského státu (*lex concursus*). Všechny podmínky pro zahájení, vedení a ukončení likvidačního řízení by se měly řídit právem domovského členského státu.

- 14 Článek 268 směrnice, který obsahuje definice, vymezuje „likvidační řízení“ jako kolektivní řízení, jehož součástí je prodej majetku pojišťovny a rozdělení výnosu z prodeje mezi věřitele, akcionáře nebo společníky, což nevyhnutelně zahrnuje určitou intervenci příslušných orgánů, včetně případů, kdy jsou kolektivní řízení ukončena vyrovnáním nebo jiným obdobným opatřením, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou způsobena platební neschopností či zda jsou dobrovolná nebo povinná. Soud má proto při autonomním výkladu pojmů uvedených ve směrnici za to, že tzv. „likvidační řízení“ zahrnuje rovněž insolvenční řízení.
- 15 Podle čl. 274 odst. [1] písm. e) směrnice je pro rozhodnutí o zahájení řízení o likvidaci pojišťovny, likvidační řízení a jeho účinky, jakož i pro otázku, jaké jsou účinky likvidačního řízení na soudní řízení vedená jednotlivými věřiteli, rozhodné právo domovského členského státu.
- 16 Soud proto při výkladu článku 630 zákoníku pojištění provedeném s ohledem na článek 274, jakož i výše uvedených bodů 117 až 121 a 125 odůvodnění směrnice dochází k závěru, že pro účinky insolvenčního řízení je rozhodné právo Kyprské republiky. Účinky zahájeného insolvenčního řízení by tedy měly být posuzovány podle pozitivního práva Kyprské republiky.
- 17 Článek 43 odst. 1 KMČP stanoví, že soud nebo jiný justiční orgán určí obsah zahraničního práva z úřední povinnosti. Může použít metody stanovené v mezinárodních smlouvách, požádat Ministerstvo na pravosadieto (ministerstvo spravedlnosti, Bulharsko) nebo jiné orgány o informace a rovněž si může vyžádat posudky soudních znalců a znaleckých ústavů. V tomto smyslu má soud pravomoc zjistit a použít příslušné zahraniční právo, přičemž je toto právo třeba vykládat a používat v souladu s jeho používáním ve státě, v němž bylo přijato.
- 18 Předkládající senát v rámci výkonu svých pravomocí z úřední povinnosti zjistil rozhodná ustanovení práva Kyprské republiky.
- 19 V projednávaném případě soud zastává názor, že účinky insolvenčního řízení vyplývají z ustanovení článku 220 zákona Kyprské republiky o společnostech. Soud má při výkladu tohoto ustanovení za to, že podmínkou vedení jiných řízení je svolení insolvenčního soudu. S ohledem na výše uvedené musí být toto řízení přerušeno a žalobkyně musí své pohledávky přihlásit postupem stanoveným v Kyprské republice, přičemž pokud by byly přiznány, muselo by toto řízení být ukončeno. V posledně uvedeném řízení lze pokračovat pouze tehdy, pokud k tomu

svolí insolvenční soud, resp. pokud se prokáže, že dotčené pohledávky nebyly přiznány v rámci řízení stanoveného v Kyperské republice.

- 20 Pro úplnost je třeba upřesnit, že v projednávaném případě nelze použít ustanovení nařízení 2015/848 o insolvenčním řízení, jelikož se toto nařízení podle svého čl. 1 odst. 2 písm. a) nepoužije na řízení uvedená v odstavci 1, která se týkají pojišťoven.
- 21 Z výše uvedených důvodů má předkládající senát za to, že pro správné vyřešení tohoto sporu je relevantní výklad článku 630 zákoníku pojištění provedený s ohledem na článek 274 směrnice 2009/138, aby mohlo být posouzeno, zda je nutno toto řízení přerušit, resp. ukončit, a to s ohledem na uplatňování práv dotčených osob u příslušného soudu v Kyperské republice.

PRACOVNÍ DOKUMENT